

ΖΩΝΤΑΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

15 Οκτωβρίου 2014

«Οικονομικοί δείκτες»

Παρουσίαση στην εκδήλωση

15 Οκτωβρίου 2014, Αθήνα

Βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας

- Η βαθειά ύφεση της ελληνικής οικονομίας και τα κοινωνικά προβλήματα που αναδείχθηκαν μέσα από αυτή, μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν ευκαιρία επαναπροσδιορισμού της αναπτυξιακής πορείας της χώρας με στόχο την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Μακροχρόνιος σχεδιασμός με συμφωνία των κοινωνικών εταίρων με έμφαση στην ισότιμη συμμετοχή:

- στην προσπάθεια
- και στους καρπούς της

- Μεταξύ των βασικών προϋποθέσεων:

εξορθολογισμός του δημοσίου

μείωση της γραφειοκρατίας

εδραίωση διαφανούς πλαισίου ανταγωνισμού

συμμετοχή των πολιτών

- Μεταξύ των βασικών εργαλείων:

«πρασίνισμα» των Εθνικών Λογαριασμών

«πρασίνισμα» του φορολογικού συστήματος

Ζητούμενο, η ανασυγκρότηση της παραγωγικής βάσης μιας χώρας δημιουργώντας νέο πλούτο με μοχλό ανάπτυξης το περιβάλλον λαμβάνοντας υπόψη τους διαθέσιμους πόρους και προωθώντας τη μεταφορά τεχνογνωσίας

- Η μέτρηση των μεταβολών του συνολικού πλούτου της χώρας είναι απαραίτητη:
 - για τον σχεδιασμό της αναπτυξιακής πολιτικής,
 - την ανάδειξη των στρεβλώσεων στις ακολουθούμενες πολιτικές και στο θεσμικό πλαίσιο,
 - τον προσδιορισμό τομέων της οικονομίας οι οποίοι εξαρτώνται από τη διατήρηση συγκεκριμένων στοιχείων του εθνικού πλούτου (π.χ. ενέργεια, τουρισμός, γεωργία)
 - την παρακολούθηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών στο πλαίσιο της «βιώσιμης» αναπτυξιακής στρατηγικής

Πράσινοι Εθνικοί Λογαριασμοί: Εθνικοί Λογαριασμοί θα πρέπει να συμπεριλάβουν, πέραν του παραγόμενου κεφαλαίου, που παραδοσιακά υπολογίζουν, και το ανθρώπινο, το κοινωνικό και το φυσικό κεφάλαιο.

Για παράδειγμα, η μείωση του φυσικού κεφαλαίου, λόγω π.χ. εξόρυξης ενός εξαντλήσιμου φυσικού πόρου (όπως ο λιγνίτης), μειώνει το φυσικό κεφάλαιο. Αν η μείωση δεν αντισταθμιστεί από αντίστοιχη αύξηση των επενδύσεων σε άλλα στοιχεία του εθνικού πλούτου, με χρήση μέρους των εσόδων που δημιουργεί η εξόρυξη, τότε δημιουργείται μείωση του εθνικού πλούτου και της παραγωγικής βάσης της χώρας με αποτέλεσμα η διαδικασία ανάπτυξης να μην είναι βιώσιμη. Θα μπορούσε επίσης να αποδίδει μερίσματα ανά κάτοικο.

Nauru Phosphate Royalties Trust
This year's Permanent

Πράσινοι Εθνικοί Λογαριασμοί

- Οι Πράσινοι Εθνικοί Λογαριασμοί (green national accounts) έχουν ως βασικό στόχο να μετρήσουν της μεταβολές στο φυσικό κεφάλαιο μιας οικονομίας, τόσο σε φυσικά μεγέθη όσο και σε όρους αξίας, και στη συνέχεια στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, να αναπροσαρμόσουν μεγέθη των παραδοσιακών ΣΕΛ.
- Ο στόχος των Συστημάτων ΠΕΛ είναι να δώσουν πληροφορίες και στοιχεία για τις μεταβολές του μέρους της παραγωγικής βάσης της οικονομίας (ή του μέρους του εθνικού πλούτου) το οποίο σχετίζεται με το φυσικό κεφάλαιο.
- Η υιοθέτηση των ΣΠΕΛ οδηγεί στην έννοια του πράσινου καθαρού εγχώριου προϊόντος, το οποίο λαμβάνει υπόψη την κατανάλωση στοιχείων της παραγωγικής βάσης της οικονομίας και ζημίες στην ανθρώπινη υγεία λόγω ρύπανσης.
- Παράλληλα αναπροσαρμογές της εγχώριας αποταμίευσης με βάση εκτιμήσεις της αξίας της μεταβολής του φυσικού κεφαλαίου και του ανθρωπίνου κεφαλαίου θα οδηγήσουν σε εκτίμηση της γνήσιας αποταμίευσης η οποία αποτελεί τον βασικό δείκτη βιώσιμης ανάπτυξης μιας οικονομίας.

Πράσινοι Εθνικοί Λογαριασμοί

Αποτίμηση αποθεμάτων φυσικών πόρων (Ελλάδα)

Εκτιμήσεις / Μεταλλευτικά προϊόντα	Λιγνίτης (ΔΕΗ) ¹	Λιγνίτης (Ιδωτ.) ¹	Βωξίτης	Νικέλιο ²	Περλίτης	
RR /τον.	0,663	8,79	9,035025099	1.301,76	28,59	
Απόθεμα (τον.)	3.020.000.000	3.020.000.000	130.000.000	1.392.000	70.000.000	
Παραγωγή (τον.)	65.700.000	67.147.435,60	2.232.000	17.053,90	588.000	
Διάρκεια ζωής (έτη)	45	45	59	86	120	
Παρούσα Αξία αποθέματος	1.079.800.000	14.480.972.467,94	553.745.768,15	682.533.149,34	544.430.778,68	
Αξία κατά Hotelling	2.003.377.290	26.546.117.202,52	1.174.553.262,85	1.812.055.727,32	2.001.082.284,20	
Εκτιμήσεις / Μεταλλευτικά προϊόντα	Μπεντονίτης	Κίσσηρις	Λευκόλιθος	Μικτά Θειούχα	Γύψος	Μάρμαρο
RR /τον.	16,48	6,17	1,82	64,22502757	48,02802181	6,305345606
Απόθεμα (τον.)	70.000.000	50.000.000	29.687.369	3.083.000	42.900.000	188.440.000
Παραγωγή (τον.)	927.680	789.200	405.480	224.250	858.000	1884400
Διάρκεια ζωής (έτη)	38	63	74	14	50	100
Παρούσα Αξία αποθέματος	345.927.584,47	140.009.643,10	21.828.510,14	163.160.007,14	1.060.273.214,12	375.451.660,47
Αξία κατά Hotelling	576.662.456,72	308.570.205,25	53.935.476,50	198.005.760,01	2.060.402.135,73	1.188.179.325,93

Πηγή: Α. Ξεπαπαδέας (2011) «Ενοποιημένο Σύστημα Περιβαλλοντικών και Οικονομικών Εθνικών Λογαριασμών (ΕΣΠΟΕΛ) στην Ελλάδα», ΥΠΕΚΑ

Προσαρμοσμένοι Εθνικοί Λογαριασμοί

Από το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στο Πράσινο Καθαρό Εγχώριο Προϊόν

Σενάριο 1 (mean RR)				
Προσαρμοσμένοι Εθνικοί Λογαριασμοί (μέσος όρος 2000-2009, €)				
		A1 (NSA)	A2	A3
ΑΕΠ		190.379.570.000	190.379.570.000	190.379.570.000
μείον	Καταναλώση Παγίου Κεφαλαίου	23.410.470.000	23.410.470.000	23.410.470.000
ίσον	Καθαρό Εγχώριο Προϊόν (ΚΕΠ)	166.969.100.000	166.969.100.000	166.969.100.000
μείον	Απομείωση Γενικότερα φυσικού κεφαλαίου Ορυκτών κ Ενεργειακών Πόρων	0	640.774.562	169.621.735
ίσον	Προσαρμοσμένο λόγω Απομείωσης ΚΕΠ	166.969.100.000	166.328.325.438	166.799.478.265
συν	Οφέλη από τις μη-αγοραίες υπηρεσίες οικοσ.	14.930.636.324	14.930.636.324	14.930.636.324
ίσον	Προσαρμοσμένο λόγω ωφελειών οικοσ. ΚΕΠ	181.899.736.324	181.258.961.762	181.730.114.589
μείον	Κόστος περιβ. Ρύπανσης στην υγεία	2.359.234.223,78	2.359.234.223,78	2.359.234.223,78
ίσον	Προσαρμοσμένο λόγω κόστους υγείας ΚΕΠ	179.540.502.100,22	178.899.727.538	179.370.880.365

Πηγή: Α. Ξεπαπαδέας (2011)

- Η πράσινη προσαρμογή δεν οδηγεί στην μείωση του συμβατικού ΚΕΠ της Ελλάδας και αυτό λόγω την συνεισφοράς της αξίας των μη-αγοραίων υπηρεσιών από τα οικοσυστήματα.
- Η αξία των μη-αγοραίων υπηρεσιών από τα οικοσυστήματα είναι ιδιαίτερα σημαντική, της τάξης του 7% περίπου του ΑΕΠ. Η εκτίμηση αυτή δείχνει την μεγάλη σημασία που έχουν τα οικοσυστήματα και οι υπηρεσίες τους στη χώρα μας και την ανάγκη υιοθέτησης πολιτικών οι οποίες θα τα προστατέψουν

Περιβαλλοντική φορολόγηση

Το φορολογικό σύστημα μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της μετάβασης σε ένα πιο φιλικό προς το περιβάλλον μοντέλο ανάπτυξης.

Αυξάνοντας τους φόρους και μειώνοντας τις επιδοτήσεις σε περιβαλλοντικά επιβλαβή προϊόντα και υπηρεσίες μπορεί να επιτευχθεί η τόνωση της ανάπτυξης, εάν τα έσοδα χρησιμοποιηθούν για την ελάφρυνση του φορολογικού βάρους στην εργασία και τις επενδύσεις.

Πράσινη φορολογική μεταρρύθμιση : η προσπάθεια μετακύλησης ενός μεγαλύτερου μέρους του φορολογικού βάρους προς τις περιβαλλοντικά επιβαρυντικές δραστηριότητες.

Η πράσινη φορολογική μεταρρύθμιση στόχο έχει να στρέψει την παραγωγή προς νέα προϊόντα και νέες μεθόδους παραγωγής, που έχουν χαμηλότερης έντασης επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Δεν έχει ούτε εισπρακτικό ούτε τιμωρητικό χαρακτήρα (επομένως θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις μιας τέτοιας μεταρρύθμισης στις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες).

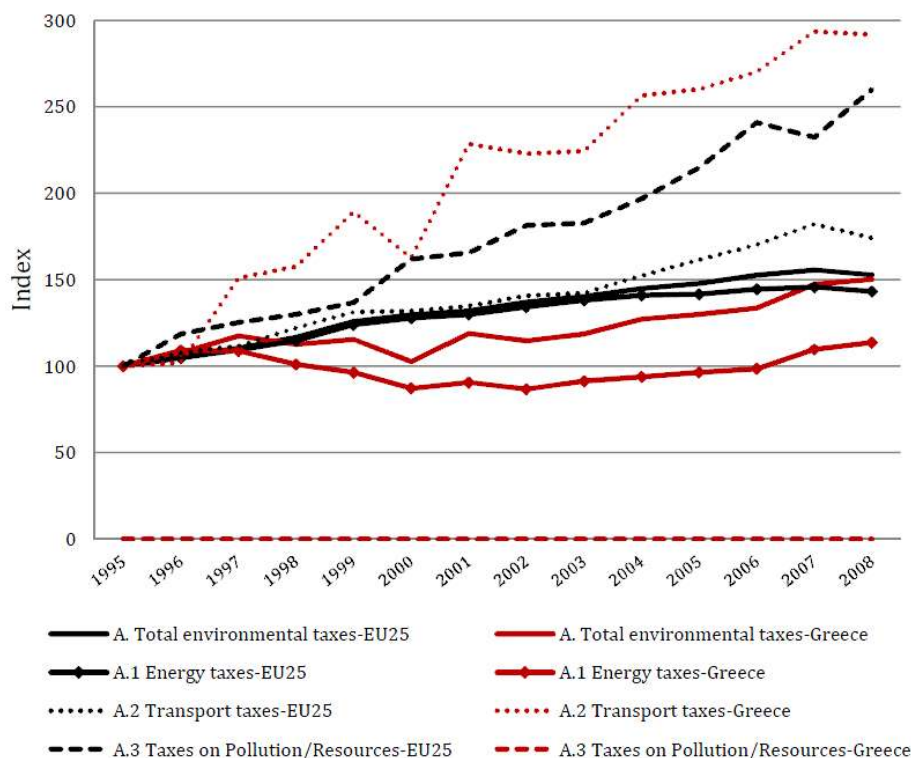
Αποτελεί προτεραιότητα σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πολλές από τις οποίες έχουν ήδη προχωρήσει στην εφαρμογή, ενώ άλλες βρίσκονται στα τελικά στάδια σχεδιασμού μιας συνολικής πράσινης φορολογικής μεταρρύθμισης

Green Tax Shift

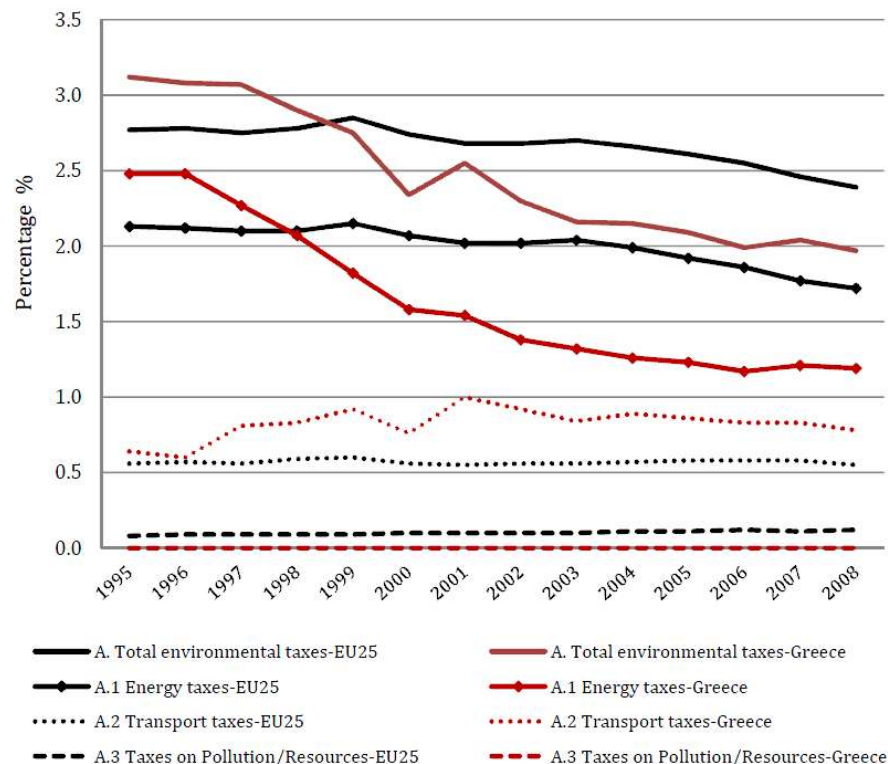

Περιβαλλοντική φορολόγηση

Δείκτες περιβαλλοντικών φόρων, Ελλάδα και ΕΕ 25, 1995-2008 (1995=100)

Περιβαλλοντικοί φόροι ως % του ΑΕΠ, Ελλάδα και ΕΕ 25, 1995-2008

Όπως φαίνεται στο παραπάνω Διάγραμμα, σαφή ανοδική τάση στην Ελλάδα παρουσιάζουν οι φόροι στις μεταφορές, οι οποίοι όμως έχουν γενικό χαρακτήρα και όχι περιβαλλοντική στόχευση. Οι φόροι στην ρύπανση και στους φυσικούς πόρους (taxes on pollution / resources) διατηρούνται σε μηδενικά επίπεδα την περίοδο 1995-2008.

Στην Ελλάδα δεν υπήρξε φορολόγηση με καθαρά περιβαλλοντική στόχευση. Οι θεωρούμενοι ως περιβαλλοντικοί φόροι έχουν καθαρά εισπρακτικό χαρακτήρα.

Κλιματική αλλαγή: εθνική στρατηγική προσαρμογής

- Αντιλαμβανόμενα ως «βελτίωση της κλιματικής αλλαγής, δύο είναι οι δόμοι προσαρμογής: η προσαρμογή και η αποφυγή μέτρων μετριασμού του προβλήματος» (IPCC, 2007). Η προσαρμογή είναι η προσαρμογή των συστημάτων (GHG) και των κοινωνικών συστημάτων στις αναμενόμενες αλλαγές και επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Προσαρμογή: σχεδιασμός και δράσεις αλλά και **αλλαγές στην συμπεριφορά**, για την μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής

In November 2011, Canada announced a \$148.8 million investment over five years (2011-2016) for the continued support of federal adaptation programs.

Μετριασμός

- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Μείωση κατανάλωσης ενέργειας
- Νέοι βελτιωμένοι κώδικες κτιρίων
- Βελτίωση αποτελεσματικότητας χρήσης καυσίμων
- CCS

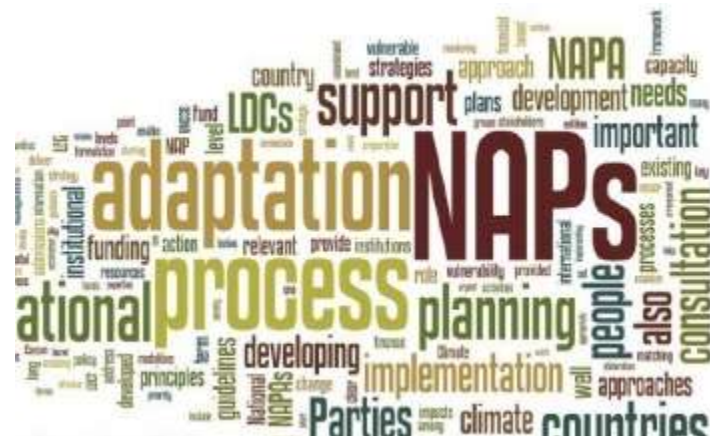
Προσαρμογή

- Υποδομές (εθνικό, τοπικό επίπεδο)
- Διαχείριση υδάτων
- Προγράμματα υγείας (cooling centers, smog alerts, diseases, etc)
- Υποστήριξη ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων
- Σχέδια προσαρμογής κλάδων και επιχειρήσεων

Η Εθνική Στρατηγική Προσαρμογής αναφέρεται στην ανάπτυξη, από την **κεντρική κυβέρνηση**, ενός σχεδίου συστηματικών πολιτικών-λύσεων στις παρούσες και μελλοντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, το οποίο να βασίζεται σε πραγματικά στοιχεία-δεδομένα.

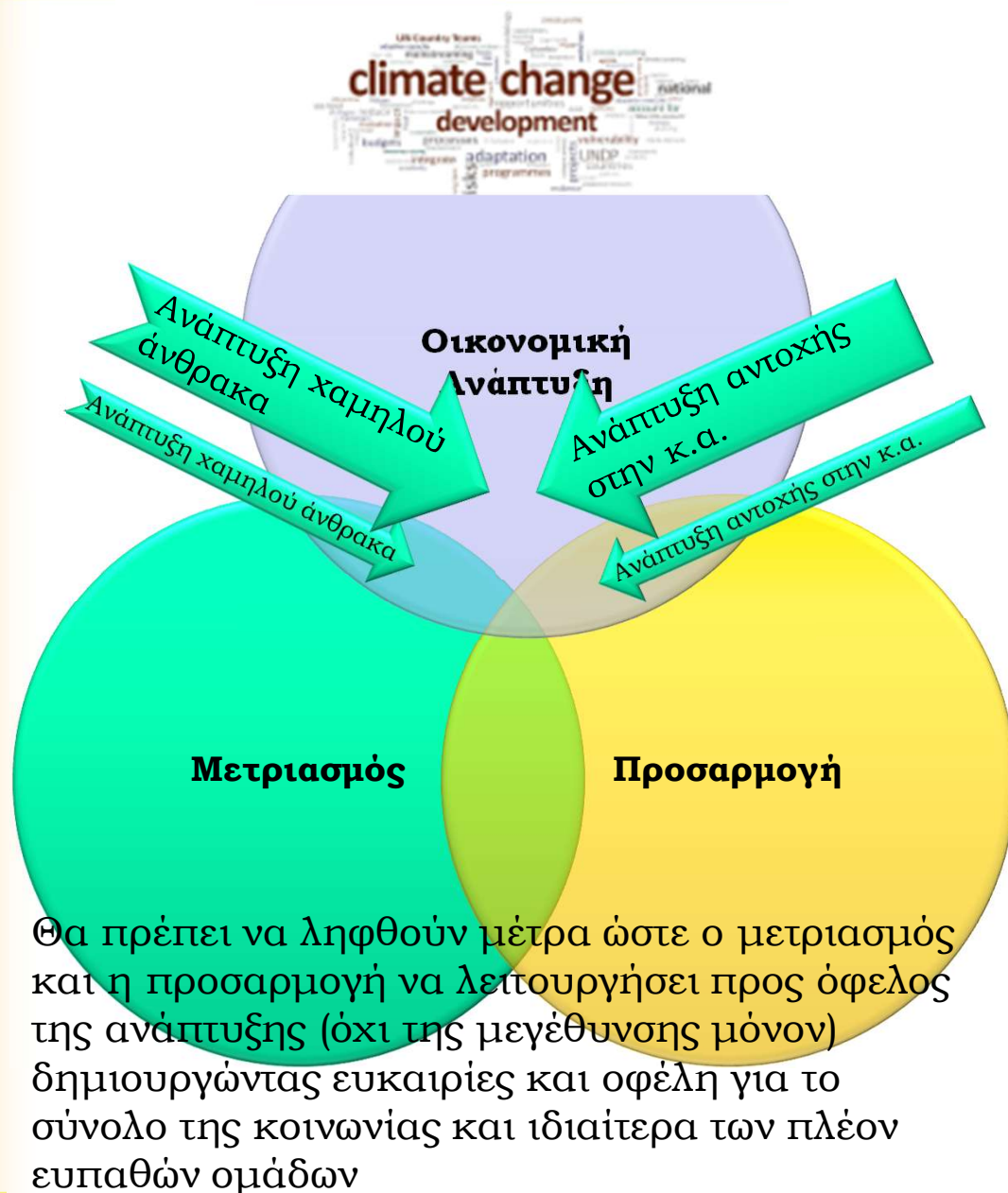
Ενημέρωση- εκπαίδευση: Μεγάλη η σημασία της κατανόησης του προβλήματος ώστε να αλλάξουν οι συμπεριφορές

«White paper - Adapting to climate change: towards a European framework for action.» Commission of the European Communities COM(2009) 147.

Ανάπτυξη και κλιματική αλλαγή

Η οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει να προσαρμοστεί στις ανάγκες μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Όπως κάθε μεγάλη αλλαγή εμπεριέχει κινδύνους αλλά προσφέρει και ευκαιρίες.

Όσον αφορά τον μετριασμό ήδη γίνονται κάποια, όχι αρκετά, βήματα για την μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλού άνθρακα.

Όσον αφορά την προσαρμογή, οι επενδύσεις σε αντιπλημμυρικά έργα, αλλαγή στις καλλιέργειες, μεταβολές σε κλάδους όπως ο τουρισμός, που αποτελούν μέτρα προσαρμογής, προσφέρουν και οικονομικές ευκαιρίες, τα οφέλη των οποίων θα πρέπει με κατάλληλο σχεδιασμό να διευρυνθούν και να διαχυθούν στην κοινωνία.

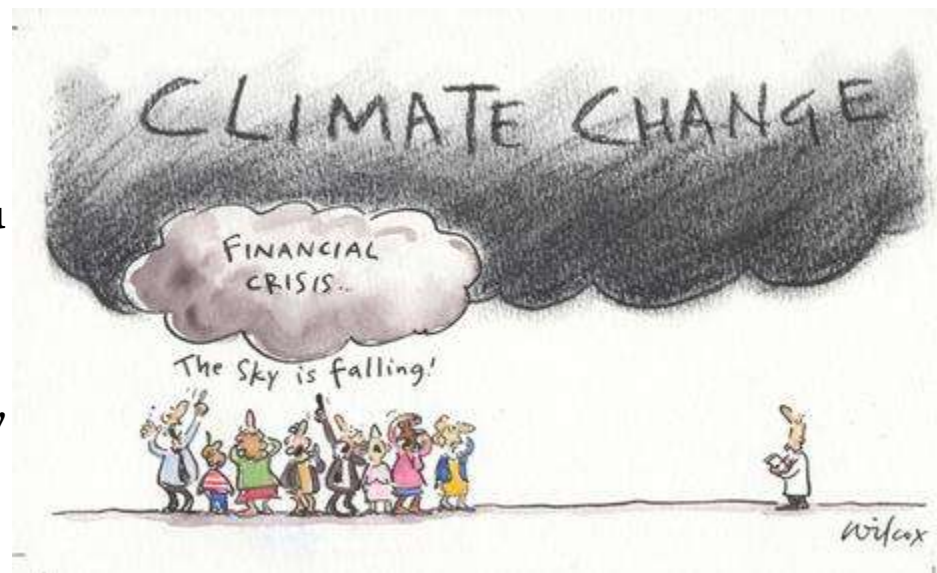
Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε ο μετριασμός και η προσαρμογή να λειτουργήσει προς όφελος της ανάπτυξης (όχι της μεγέθυνσης μόνον) δημιουργώντας ευκαιρίες και οφέλη για το σύνολο της κοινωνίας και ιδιαίτερα των πλέον ευπαθών ομάδων

Οικονομική κρίση και κλιματική αλλαγή

Ο μετριασμός και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή περιέχει κινδύνους και αναδεικνύει ευκαιρίες. Το ίδιο και σε περιόδους οικονομικής κρίσης όπως σήμερα στην Ελλάδα.

Απαιτείται ο κατάλληλος σχεδιασμός σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο για να αποφεύγεται η επιδείνωση των προβλημάτων και να διευρύνονται και να αναδεικνύονται οι ευκαιρίες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα επιδείνωσης των προβλημάτων λόγω κάκιστου σχεδιασμού αποτελεί η αύξηση του φόρου πετρελαίου θέρμανσης (λόγο αδυναμίας ελέγχου της αγοράς καυσίμων) που οδήγησε στην στροφή σε ανεξέλεγκτη καύση βιομάζας τους τελευταίους δύο χειμώνες με τεράστιο κόστος κυρίως σε θέματα υγείας (τα οποία θα ανακύψουν στο μέλλον) και

ελάχιστα (εάν υπήρξαν) δημοσιονομικά οφέλη.

Οικονομική κρίση και κλιματική αλλαγή

- Χαρακτηριστικό παράδειγμα ευκαιριών θα μπορούσε να αποτελέσει ο ελληνικός τουρισμός, λύνοντας τα δύο δομικά προβλήματα που ήδη έχει. **την εποχικότητα και την συγκέντρωση του τουριστικού προϊόντος γεωγραφικά**, με στοχευμένες υψηλής ποιότητας μεγάλες τουριστικές επενδύσεις και κυρίως διαφοροποίηση με εναλλακτικό τουρισμό που θα βασιστεί κυρίως σε μικρές –κατά μεγάλο μέρος υπάρχουσες – μονάδες.

